BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul al 55-lea
12 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Nr. 250 Miercuri 14 Septembrie 1938
12 Pagini P I I I I

Taxa poștală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful poștal și valuta

UNIVERSUL

ABONAMENTE IN ȚARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. și UNIV. LITERAR câte 220 lei ILUSTR. ROMÂNĂ și UNIV.-SPORT câte 500 lei

CELE DIN URMĂ ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10; SECRETARIATUL DE REDACȚIE: 3.30.15

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR ȘI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

Respect trecutului

Pretutindeni, în toate țările lumii, nu numai în centrele mari, dar în provincii și în orașele mici, sunt muzee regionale unde sunt adunate relicvele de seamă cari atestă fie splendorile trecutului, fie felul de viață al celor din veacurile din urmă, fie pietatea cu care sunt rânduite toate lucrurile de cari s'au servit marii oameni ai provinciei respective, militari, prelați, muzicanți, poeți, ori savanți.

Respectând trecutul, omagiind pe cei cari au contribuit la mărirea prestigiului neamului lor, o națiune dovedește credința sa în continuitate. Popoarele mari și mici știu că prezentul e veriga ce leagă trecutul cu viitorul și de aceea toate se îngrijesc să strângă mărturiile evoluției, să adune într'un mănunchi tot ce evocă strădanie, suferință și strălucire.

Costumele bogate ale împăraților ori marilor războinici, sunt păstrate cu aceeaș sfințenie, alături de umila masă de lucru a unui compozitor genial, de cărțile unui poet ale cărui versuri au înfruntat veșnicia, ori de încercările timide ale unui inventator în care se vede scânteia profetică, mult înaintea erei electricității.

Se păstrează la Putna cu evlavie mormântul lui Ștefan cel Mare, dar stofa minunat țesută ce acoperea la 1447 corpul Mariei din Mangop, din neamul anticilor Comneni — stofă cu care s'ar mândri orice muzeu din lume — este învăluită în ziare vechi, ca o cârpă oarecare...

Spre a cunoaște o epocă trebue să avem cât mai multe dovezi ale felului de viață din acel timp și se înobilează însăși generația care dă neprecupețit respectul cuvenit înaintașilor.

Vai de generația care își închipue că adevărata viață dela ea începe și dărâmând și risipind vestigiile, chiar umile, ale trecutului, construește fără acea indestructibilă rădăcină a tradiției.

Avem, risipite, minuni de artă primitivă ce și-au păstrat de secole coloritul viu și nuanțele, dar multe din ele sunt lăsate pradă mâinilor sacrilege, ori intemperiilor ce ce desăvârșesc inevitabila uzură a vremii.

Muzeele regionale ar avea rolul de a strânge toate aceste vestigii, tot ce este în legătură cu luptele românismului creștin, cu munca predecesorilor, muzee în care să se cuprindă admirația totală a unui popor față de cei cari prin fapte ori prin scris, au adus aportul lor sincer la propășirea unui neam atât de vitregit de soartă.

Cum se păstrează aiurea pupitrul ori partiturile lui Beethoven, Chopin ori Mozart, cum sunt îngrijite manuscrisele marilor oameni de stat, ori scriitorilor de seamă — alături de uneltele primitive ale vechilor luptători, se pot face și la noi, unde origina noastră romană este dovedită în toate colțurile țării răvășită de cotropirea atâtor națiii barbare.

Câte ne-au rămas acum, câte sunt să le strângem la o laltă pentru ca viitorimea să știe cât de mari au fost necazurile și sforțările tuturor celor cari au contribuit la menținerea ființei noastre etnice și la începutul consolidării statului modern de azi!

Sunt la Cernăuți și la Sibiu muzee bine gospodărite, dela care putem să luăm exemplu fără a ne teme că ni se va spune că începem cam târziu.

Operele lui Mihail Eminescu ori ale lui Vasile Alexandri pot fi mai ușor explicate și înțelese, dacă am arăta, prin prizma unui muzeu retrospectiv, care a fost felul de viață al fiecăruia.

Casa lui Cuza-Vodă, ori a lui Titu Maiorescu, lucrurile ce amintesc existența lui Coșbuc, ori a pictorului Grigorescu, totul intră în istoria neamului nostru și completează imagina pe care urmașii și-o fac despre înfăptuirile acestora.

Să punem capăt concepției noastre individualiste, să fim convinși de datoriile pe care le avem ca părtași ai colectivității, să ne scoatem din minte ideea simplistă că lumea începe și se sfârșește cu noi, să aducem prinosul nostru de dragoste și respect celor de eri, pentru că numai crescuți în această mentalitate, cei de mâine se vor interesa în aceiaș măsură, de stăruințele, jertfele, munca și gândirea conducătorilor din toate domeniile vieții de azi.

Un plebiscit german în Cehoslovacia?

O sugestie primejdioasă

Presa germană a sugerat organizarea unui plebiscit în regiunea germanilor-sudeți din Boemia pe baza principiului autodeterminării. Ea invoacă argumentul următor: Cehoslovacia a fost constituită și recunoscută ca stat independent, în urma prăbușirei monarhiei austro-ungare, pe baza principiului auto-determinării, așa că nu se poate refuza plebiscitul în zona populată de germanii-sudeți.

Presa din Praga respinge categoric această sugestie, pe care o consideră periculoasă, atât pentru integritatea și siguranța statului cehoslovac, cât și pentru pacea europeană.

„Cel ce vorbește de plebiscit — scrie ziarul „Lidove Novine" — riscă să provoace războiu".

Evident, că principiul plebiscitar este în legătură strânsă cu principiul autodeterminării, dar aplicarea sa în majoritatea cazurilor este periculoasă, prin riscurile ce le prezintă.

Dacă teoretic plebiscitul, ca procedeu de natură politică, poate fi aplicat în orice chestiuni ce interesează ordinea internă și internațională, fiind considerat o expresiune a voinței populațiunii și deci o formă a sufragiului universal, în practică, domeniul său este foarte limitat.

In special, aplicarea plebiscitului într'un stat constituit prin combinarea mai multor principii de drepturi — al naționalității, al auto-determinării și al dreptului istoric — ca și prin luarea în considerație a întregului complex de interese politico-militare, pune în joc însăși existența statului.

Indiferent în ce scop — delimitări de frontiere, cesiuni, sau secesiuni teritoriale — plebiscitul prezintă numeroase și grave inconveniente în aplicațiunea sa. Valoarea plebiscitului în materie de delimitare, a fost contestată și criticată de delegatul Marei Britanii, lordul Parmoor, în ședința dela 20 Septembrie 1924, a Consiliului Societății Națiunilor.

D. Lapradelle, profesor francez de drept internațional public, în tratatul său asupra frontierei, publicat după războiul mondial, spune: dacă plebiscitul e simplu în expresia sa și logic în scopul său, funcționarea sa este complicată și defectuoasă; iar rezultatul lui nesigur scapă oricărui program de amenajament teritorial și se opune principiului naționalităților.

Această opoziție între principiul naționalităților și cel al auto-determinării prin procedeul politic al plebiscitului, este foarte importantă, căci, pe când primul este static și obiectiv, al doilea e variabil și subiectiv, fiind supus voinței individuale ce poate modifica voința colectivă. Majoritatea specialiștilor în materie de drept internațional public, între care și germani — Piedelièvre, Bonfils, Costes, P. de Roquette-Buisson, Holzendorff, Stoerck, Lasson, Ulleman, Freudenthal, Neumann, Depagnet ș. a. — au combătut cesiunile și delimitările teritoriale făcute pe baza plebiscitului, fie din cauza majorității ce impune voința sa, fără să țină seama de voința minorității, fie din cauza lipsei unei baze juridice, ca și a desconsiderării principiului suveranității statelor.

Sub diferite influențe și presiuni din partea interesaților, procedura plebiscitului este un mijloc sigur de slăbire și de dezagregare a statelor mici, care nu se pot menține prin propriile lor mijloace de apărare.

Plebiscitul este — prin însuși scopul ce-l urmărește — o nouă frontieră, o trecere a unui teritoriu dela un stat la altul, o schimbare de suveranitate, un principiu de dezechilibru și de dezagregare.

Cum structura etnică a Cehoslovaciei nu este aceea a unui stat unitar național, iar situația sa geografică este delicată, ușor se pot prevedea consecințele ce le-ar da plebiscitul aplicat în zona populată de germanii sudeți, — zonă de contact cu Germania și supusă influenței și presiunii formidabile a acestei puteri — și care apoi ar fi cerut să fie aplicat și în celelalte zone populate de maghiari și ruteni. In asemenea condițiuni plebiscitul sugerat de presa germană, în regiunea sudeților, nu tinde decât la dezagregarea statului cehoslovac. Nu se urmărește printr'însul altceva. El va fi torpila lansată din Berlin împotriva vasului cehoslovac lăsat fără apărare de către autorii tratatelor de pace.

Să nu uităm că Cehoslovacia a fost constituită prin combinarea mai multor principii, drepturi și interese, luându-se în seamă atât voința de unire a cehilor, slovacilor și rutenilor, cât și necesitatea formațiunii unui stat independent și viabil, care, împreună cu celelalte din Europa centrală, să poată asigura un nou echilibru, în urma dispariției monarhiei habsburgice, necesar menținerei și asigurării păcei europene.

De aceea, dacă este ușor de întrevăzut ce urmăresc Germanii prin cererile și sugestiunile lor, în chestiunea sudeților, este logic ca Cehoslovacia să condiționeze concesiile ce este dispusă să le facă, de menținerea independenței și integrității sale, de interesele apărărei sale naționale și de respectul tratatelor de pace în părțile privitoare la frontiere. Orice altă soluție, ce ar tinde în dezaagregarea acestui stat, este inacceptabilă de conducătorii săi și amenință pacea europeană.

R. SEIȘANU

La Londra, mulțimea în așteptare...

Mulțimea în fața președinției consiliului de miniștri din Londra, așteptând vești asupra evenimentelor din Europa Centrală

Rolul Marei Britanii

în definirea situației internaționale

Declarațiile optimiste ale d-lui Chamberlain

Londra, 11 (Rador). — Corespondentul agenției „Havas" transmite:

După consfătuirile ce s'au desfășurat în ultimile zile la Downing Street, între membrii guvernului și principalii consilieri britanici, s'a ajuns la o nouă definire a situației internaționale și a rolului pe care îl are Marea Britanie în definirea acestei situații.

Nu s'a dat un comunicat după terminarea acestor discuții, dar d. Chamberlain a făcut declarații presei britanice și dela ministerul afacerilor străine s'au făcut declarații presei străine — în termeni aproape identici, — și ele pot fi socotite ca exprimând exact punctul de vedere al guvernului britanic.

In declarațiile făcute, s'a amintit în primul rând că guvernul britanic nu ignoră neliniștea resimțită de poporul britanic în fața unei situații care comportă riscul unui războiu. Guvernul cunoaște semnificația ce ar avea-o un războiu modern și își dă seama că problema cehoslovacă ar putea să fie punct de plecare pentru un conflict de acest fel. El crede însă, că această problemă mai poate fi reglementată prin mijloace pacifice.

Lordul Runciman, s'a subliniat mai departe, nu cruță nici o sforțare pentru a duce la bun sfârșit misiunea sa și el a reușit să câștige încrederea ambelor părți. In mai multe rânduri, el a făcut posibilă ieșirea din impas a negocierilor și nu a încetat să-și îndeplinească misiunea sa cu o tenacitate ce merită cele mai neprecupețite laude. In urma acestor sforțări ,guvernul cehoslovac a făcut concesiuni cari au mers mult mai departe decât s'a sperat pe vremuri și cele două teze, grație lui, sunt mult apropiate.

Este esențial, afirmă aceleași personalități, ca negocierile să continue. Dacă este adevărat că, pe calea negocierilor s'ar putea aduce unele modificări proiectului actual al guvernului cehoslovac, „orice acțiune pe altă cale, în momentul de față, ar aduce cu siguranță condamnarea agresorului de întreaga lume civilizată. Nimic nu justifică renunțarea în momentul de față la negocieri, în favoarea unei soluții mai violente".

Este posibil, se reamintește, ca să se ivească noui dificultăți, ca din nou să se ajungă la impase, dar atâta vreme cât lordul Runciman rămâne la Praga, nu există nici-un motiv ca să nu se găsească o soluție. Faptul că ar putea să se' iveaască noui dificultăți nu este un motiv să se renunțe la opera de mediație: aceasta este opinia guvernului britanic și a tuturor celorlalte guverne.

Guvernul Reichului să nu-și facă iluzii

„Asupra punctului de vedere britanic, nu poate să existe nici o îndoială, continuă declarația. El afirmă că nu numai alte țări, în afară de Cehoslovacia, dar însăși Marea Britanie ar putea fi amestecată, dacă se caută o soluționare violentă a problemei cehoslovace. Este necesar să se conteze cu această posibilitate. Marea Britanie n'ar putea să stea de o parte într'un conflict general, în care integritatea Franței ar putea fi amenințată. Aceasta este impresia pe care cuvântările d-lui Chamberlain, din Martie 1938 și a lui sir John Simon, la Lanark, trebue să o facă în Germania.

Este de cea mai mare importanță, ca guvernul Reichului să nu-și facă iluzia și în special să nu conteze pe o campanie scurtă și victorioasă contra Cehoslovaciei, în care Franța și chiar Marea Britanie n'ar interveni".

Declarația insistă apoi, asupra faptului că guvernele dominioanelor au fost ținute tot timpul în curent cu desfășurarea evenimentelor din Europa Centrală.

Continua înțelegere cu Franța și Cehoslovacia, în timpul crizei

„In tot timpul crizei cehoslovace, am menținut istorica și tradiționa-la asociere cu Franța, vecinul nostru imediat și cealaltă mare democrație europeană, a cărei securitate și integritate sunt atât de strâns legate de ale noastre.

Cuvântarea, pe care d. Hitler urmează să o rostească mâine, trezește fireste îngrijorări, dată fiind gravitatea situației internaționale. „Dar Cancelarul Hitler și-a exprimat în repetate rânduri dorința sa de pace și am greși dacă ne-am îndoi de sinceritatea lui".

In sfârșit, s'a mai declarat în numele guvernului britanic, că guvernul Statelor Unite a fost ținut tot timpul în curent de guvernul britanic asupra evoluției situației. In acest scop, d. Kennedy, ambasadorul Statelor Unite, a fost primit azi după amiază în audiență de lordul Halifax, ministrul afacerilor străine, și a avut o lungă întrevedere cu d. Chamberlain.

Un automobil din București

s'a ciocnit violent cu o mașină din Brașov

Patru persoane grav rănite

Brașov, 11 Sept.

Pe șoseaua Brașov—Cristian s'a întâmplat un grav accident de automobil. Pe când mașina 911 Brașov, condusă de proprietarul ei, d. dr. Alfred Rust, în care se afla sora sa și d. dr. Paul Ervin, comerciantul Adler și d-ra Hedwiga Riter, mergea în plină viteză pe șoseaua asfaltată și udată de ploaia ce a căzut în după amiaza zilei, s'a ciocnit cu mașina 9922 Buc., proprietatea d-lui Ion Florescu, director de bancă, care deasemenea venea în plină viteză din direcție opusă. Cu toată frâna pusă de șoferul ce conducea mașina din București, șoseaua fiind umedă, automobilul a deparat isbind cu violență mașina din Brașov, care a fost aruncată la o mare distanță în șanțul șoselei răsturnându-se.

Isbitura a fost atât de puternică, încât automobilul din Brașov fiind și de tonaj inferior celui din București, s'a sfărâmat complect.

Cei ce se aflau la acea oră pe șosea, împreună cu proprietarul mașinei din București, au reușit, după o muncă disperată, să scoată de sub sfărâmături pe cei patru ocupanți cari au fost grav răniți.

Au fost anunțate autoritățile și dela Brașov a plecat Salvarea și comisarul Cotloreciuc.

Victimele au fost internate în spital, unde d. dr. Papp și Asnăuțescu le-au dat ingrijirile necesare.

Servicii divine pentru pace

Sydney, 11 (Rador). — In toate bisericile din Australia s'au făcut slujbe religioase și s'au înălțat rugăciuni pentru menținerea păcii.

❖

Paris, 11 (Rador). — In pavilionul pontifical din expoziție, care va fi dărâmat peste câteva zile, a fost celebrat azi, la ora 11, un serviciu divin pentru pace.

Slujba a fost făcută de monseniorul Verdier, cardinalul arhiepiscop al Parisului.

—xx○●○xx—

Manevre franceze amânate

Paris, 11 (Rador). — *Se anunță din Rouen, că autoritățile militare au hotărît să amâne pentru o dată ulterioară manevrele diviziei V de infanterie, care trebuiau să se facă în zilele de 20, 21 și 22 Septembrie, în regiunea Caux.*

Rezerviștii convocați vor rămâne totuși sub drapel, pe timpul perioadei pentru care au fost concentrați.

Furtună în jud. Fălciu

Huși, 10 Septembrie

O ploaie năpraznică, însoțită de furtună și grindină, s'a abătut, Joi după amiază, asupra comunelor Albești și Oltenești.

La Albești, grindina a distrus 50 ha. vie americană și 2 grădini de zarzavat și porumbul de pe deal.

Mai multe podețe au fost luate de ape, islazul a fost mălit pe o suprafață de 30 ha. De asemeni, furtuna a descoperit câteva case.

Pagubele sunt evaluate aici la jumătate de milion lei.

La Oltenești, grindina a nimicit o treime din podgorii, a spart toate geamurile dela școală, iar furtuna a desvelit locuințele sătenilor.

ASPECTE SOCIALE DIN ARDEAL

Câteva rătăciri

de I. AGÂRBICEANU

Tineretul intelectual de după unire a fost și este însuflețit de ideia națională în marea lui majoritate. In mod instinctiv, neamul românesc prin el a simțit mai întâi adevărul, că deși s'a realizat unirea politică, împlinindu-se străvechiul ideal, România nu este încă a Românilor. Tineretul din Ardeal și cred că și cel din celelalte provincii noui, a trebuit să simtă și mai adânc acest adevăr, decât cel din vechea țară liberă.

La noi, el se împiedeca la tot pasul de minorități, pe toate terenurile vieții, afară de cel cultural. Chiar aici, generațiile tinere au rămas uimite, de-o pildă, de marea înflorire a ziaristicei minoritare de după război. Faptul că între zecile gazete zilnice minoritare în Ardeal abia vegetau două-trei cotidiane românești, pe ei i-a uimit, i-a revoltat și le-a dat de gândit mai întâi. Generația adultă nu pare a fi rămas impresionată de această realitate, deși ea știa, în primul rând, că înainte de unire, ziare cotidiane ungurești și nemțești în Ardealul propriu zis, abia erau vre-o șase, și chiar acestea departe de proporțiile celor de după unire. Generația adultă era chemată să vadă mai întâi această disproporție între presa streină și cea românească dela unire și să se pună pe gânduri.

Dar ea a rămas neimpresionată de acest fenomen nou și nu s'a gândit să tragă nici-o concluzie din el. Dimpotrivă citeau mulți, obicinuiți dinainte de unire, presa maghiară, lăudând-o chiar că este mai bine informată decât cea românească.

Statisticile ce s'au făcut după unire, alarma ce s'a dat în această chestiune, e opera exclusivă a publiciștilor din generația tânără.

Ideia națională, în înțelesul realizărilor românești și a înstăpânirii românilor pe vechiul pământ liber acum și pe toate ramurile de producție, a fost așa de puternică, după unire în generația tânără, în cât ea, cu sinceritate, nu putea aproba principiile așa zise democratice. Tineretul într'o măsură mai mică, și nu prin reprezentanții lui cei mai de frunte, a făcut politica partidelor politice, mai mult silit de împrejurări, nu din convingere.

El nu a înțeles, de-o pildă, nici odată, ca la alegerile comunale din orașe, să slujească înțelegerile, cartelurile electorale, pe cari partidele politice românești le încheiau cu minoritarii. Nu cred că aceste liste mixte, de cartel, făurite în numele democrației, să fi fost votate de două procente a tineretului care făcea politică democratică.

Adeseori s'au ivit conflicte fățișe între tineret și politicianii adulți cu prilejul alcătuirii ăstor fel de liste.

Nu mai încape nici o îndoială că drumul pe care simția că trebue să meargă tineretul de după unire se despărțise, în chestiunea națională, de acela pe care mergeau mulți din generația adultă. Tinerii voiau cuceriri și câștigare de noui poziții naționale, generația adultă părea mulțumită cu însuși faptul unirii, preocupată în primul rând de cucerirea puterii, de situațiile la care putea ajunge.

(Continuare în pag. 2-a)

Aniversarea regelui Petru al Jugoslaviei

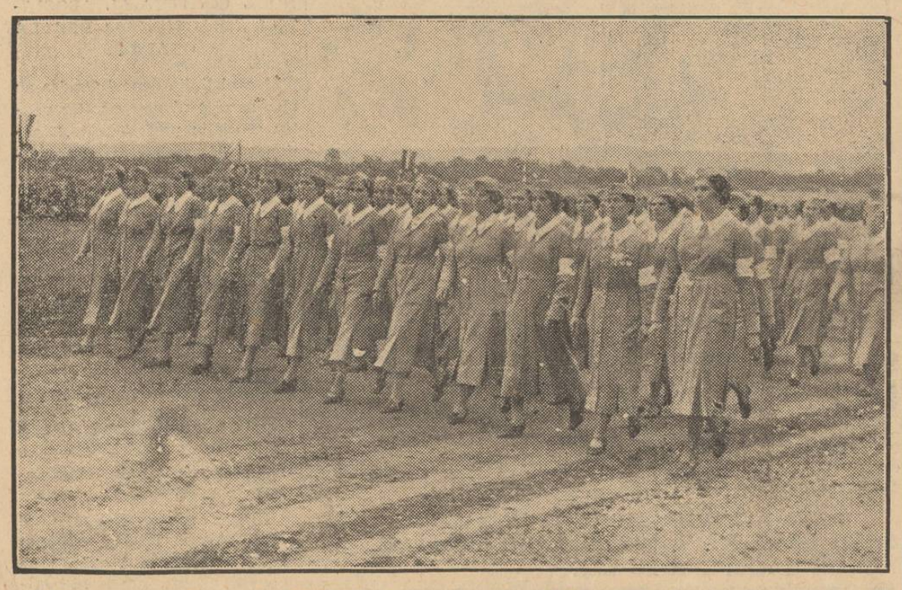

Crucea roșie jugoslavă defilând, în ziua de 6 Septembrie, la Banjitca

Ziariști străini molestați la Nürnberg

Berlin, 11 (Radio Central). — **Din Nürnberg se anunță că acolo s'au petrecut azi unele incidente penibile, victimele fiind mai mulți ziariști străini.**

In timpul defilării unor trupe de asalt național-socialiste pe străzile orașului s'a cântat imnul „Horst Wessel".

Mai mulți ziariști străini, cari se aflau în fața hotelului lor, priveau la trecerea trupelor de asalt. Ei au fost invitați să salute cu salutul hitlerist, dar au refuzat, arătând că sunt ziariști străini. In urma acestui refuz, d. Green, corespondentul din Berlin al ziarului „Daily Telegraph", a fost arestat. El a fost pus în libertate abea după o oră. D-lui Lochner, corespondentul agenției „United Press", i s'a rupt pardisiul, iar d-lui Holburn, corespondentul ziarului „Times" i s'a ridicat cu forța brațul în sus, spre a face salutul hitlerist.

Incidentele acestea, care dovedesc spiritele agitate de la Nürnberg, au produs o impresie penibilă în cercurile străine dela Nürnberg.